

IZVJEŠTAJ SELEKTORA 43. TEATARSKOG FESTIVALA BiH FEDRA BUGOJNO 2015.

NE OSVRĆI SE U GNJEVU (mogući naziv Festivala)

Nesumnjiva estetska i finansijska kriza utisnula je dubok žig u tekuću amatersku pozorišnu produkciju Bosne i Hercegovine. Značaj koji je amaterizam imao u vremenima koja su odavno iza nas ostaje samo kao blijeda fotografija neke ljepše i bogatije prošlosti. Danas je teatarski život sveden na incident čiji autori pokušavaju da skrenu pažnju sa dominantno vulgarne turbo-folk estetike na sporadične misionarske poduhvate rijetkih sljedbenika pozorišnog donkihotovskog weltanschauung-a.

U toj nevelikoj produkciji teško se pronalazi osnovna nit koja bi bila ideja vodilja ovogodišnjeg festivala. Možda najbolja definicija najnovijeg odabira bugojanskog amaterskog festivala, kome ukorijenjenost u bosansko-hercegovački pozorišni život daje vitalnost i najsnažniju zaštitu od loših vjetrova komercijalizacije umjetnosti i estetskog poništavanja svega što ne generiše novac, jeste izbor koji je pokušao da bude najbolji, ako već nije imao mogućnost da bude precizo profilisan prema najdominantinijim i najmarkantnijim teatarskim tokovima našeg vremena.

Tako su se u skupini odabranih predstava našle dijametalne estetike, od komada koji preuzimaju format predstava repertoarskih pozorišta do istraživačkog verbatim teatra u kome su autori preispitivali egzistencijalne probleme savremenog čovjeka.

Uprkos potrošenosti, ali svevremenosti značenja sintagme „ljubav prema teatru“ ona ostaje osnovna i glavna odrednice ovogodišnjeg festivala. Samo su potpuni zanesenjaci ove čudesno lijepe i kompleksne umjetnosti uspjeli da joj udahnu život i nastave tradiciju koja živi decenijama.

Najveća vrlina savremenog postdramskog teatra koji je u značajnom dijelu zastupljen i u ovogodišnjoj selekciji jeste kolektivitet glumačkog tijela, teatar u kome nema zvijezda, u kome su svi podjednako važni i u kome za svakog ima dovoljno prostora. Proces je nešto što mora da traje inače nema rezultata. Tako je proces transformacije teatera iz dominacije pojedinca u vladavinu ansambla morao da potraje. I kako to obično biva, novi umjetnički trendovi uvijek dolaze iz redova amatera. Oni su nosioci nove misli, nove energije i estetike. Ovoga puta je riječ o dokumentarističkom pozorištu. Godinama unazad, takva vrsta teatarskog promišljanja snažno je ušla na BH scene i progovorila jezikom današnjice, jezikom njenih aktera o problemima koji upravo oni najbolje poznaju.

Praveći festivalski odabir rukovodila sam se pored kvaliteta predstava i njihovom hrabrošću i inovativnošću, ali i željama i očekivanjima publike. Jer, kako bi rekao Piter Bruk, potreban je samo prazan prostor, neko ko se u tom prostoru kreće i neko ko ga posmatra.

Bez posmatrača nema pozorišta i svaki larpurlaristički projekat gubi smisao.

Bez velike pompe, glamura i štrasa koji zasljepljuje, stigli su i neki mlađi ljudi koji na ogoljenoj sceni, sa svedenim kostimima i maskama progovaraju o najbolnjim temama našeg života. Dozvolimo im da pošalju vjetar u naša poderana i nanovo iskrpljena jedra i da zaplovimo u magiju koju još samo pozorište može da stvori.

U ovogodišnjoj selekciji 43. Teatarskog festivala FEDRA 2015. odabrala sam sedam predstava u takmičarskom dijelu i dvije rezervne koje bi učestvovale u slučaju otkazivanja neke od selektovanih predstava. Redoslijed nabrojanih predstava je nasumičan i nije rukovođen niti jednim kriterijumom:

1. **Policajci**, Slavomira Mrožeka, u režiji Jesenka Muzaferije, Teatar „Total“, Visoko

Mrožekovi Policajci u izvođenju visočkih amatera imaju nostalgičnu ljepotu nekih prošlih vremena. Najveći kvalitet ove predstave, koja je urađena prema jednom od klasičnih dijela velikog majstora teatra apsurda, Slavomira Mrožeka, jeste glumačko iskustvo i životna dob njenih aktera. Ova skupina pozorišnih zaljubljenika koji su ostali vijerni sceni i amaterizmu u najčišćem i najljepšem smislu značenja te riječi, pružaju nadu da amatersko pozorište neće biti samo priprema za profesionalnu scenu nego i životna posvećenost umjetnosti u kojoj nema ljubavi iz interesa.

2. **Probudi se**, autorski projekat Stevana Šerbedžije, DIS pozorište, Banja Luka

Nastala na rezultatima vlastitog životnog iskustva i bunda generacije koja vjeruje da pozorište ima snagu da mijenja život, predstava Probudi se, svojim nazivom šalje jasniju poruku gledaocima. Na fonu Brehtove estetike mlađi reditelj je svojom vještinom uspio da stvori ansambl koji diše jednim plućima i da kroz njegovu energiju izrazi nezadovoljstvo jedne generacije društvom u kome živi.

3. **Ilhamija**, Rusmira Agačevića Rusa, u režiji Maje Đurić-Zahirović i Mateja Baškarada, Pozorište Travnik Ova „dobro dobra“ poetska koreo-drama, zasnovana na istorijskim motivima, smještena u prostor „među javom i med snom“ preispituje pitanja života, smrti, istine, slobode unutar odabranog pojedinca i slobode jednog naroda. Vještom sintezom riječi, pokreta, svjetla i tame, zvuka, muzike, plesa stvara se svojevrsna metafora stradanja, koja se zapisuje u vječnost i odlazi u nebo.

4. **Potop**, autora i reditelja Aleksandra Pejakovića, Banjalučkog studentsko pozorišta Predstava Banjalučkog studenatskog pozorišta hrabro i drsko progovara o aktuelnoj socijalno-političkoj situaciji stavljajući akcenat na prirodnu katastrofu kao povod da progovori o brojnim problemima društva koje ponirući duboko i na istorijskom, ali i na metaforičkom nivou u potop koji živimo, oštros, ali i duhovito kritikuje vrijeme i prostor Balkana vješto kombinujući rezultate vlastitog istraživanja, autentične snimke govora regionalnih političara i muzike koja snažno boji ovaj politički teatar.

5. **Pozdravi nekog**, prema knjizi Vesne Ognjenović i Budimira Nešića, u režiji Miroljuba Mijatovića, Omladinska i lutkarska scena Bosanskog narodnog pozorišta, Zenica

Još jedna socijalno angažovana predstava u tekućoj BH teatraskoj produkciji, rađena prema tekstu nastalom prije više decenija Zeničani su stvorili savremenu scensku kreaciju, iako je tematika o kojoj govore univerzalna prostorno i vremenski. Pozdravi nekog otvara bolna pitanja o djeci koja rastu bez ljubavi, izložena višestrukom nasilju. Iako nudi moguće rješenje ovog problema, nakon izlaska iz sale u gledaocima ostaje opori ukus emocije koja nikoga ne ostavlja ravnodušnim.

6. **Skidajte se do kraja**, Simon-a Beaufoy-a, u režiji Mirele Trepanić, Bosanski kulturni centar, Gračanica Katarzični smijeh koji pročišćava i relaksira (što je teško postići kod gledaoca 21. stoljeća) najveća je preporuka i najsnažnija odrednica ove predstave, koja nema namjeru samo da nasmije. Na vedari i duhovit način Skidaj se do kraja progovara o problemima nezaposlenosti, moralnoj prostituciji, ksenofobiji, travestiji ...

7. **Shocking shopping**, Matjaža Zupančića, u režiji Suada Velagića, Teatar FEDRA Bugojno

Ova tragi-ironijska drama apsurda koja hladno i rezonerski progovara o manipulaciji, licemjerju, konstrukciji, neprilagođenosti malog čovjeka, njegovom pokušaju borbe za istinu i pravdu, ali i za svoj mikro svijet u kome je za sreću dovoljan samo „jedan hljeb i pola pileta“ uvodi nas u surovi svijet tržišne filozorije, u kojoj svako ko ne pristane na saučesništvo mora biti odstranjen. Ova predstava ne docira, ne opominje, ne vaspitava, ona samo prikazuje brutalnu sliku civilizacije.

Rezervna selekcija:

1. Oproštaj, autorski projekat Tijane Đerić i Miloša Lučića, Pozorišna grupa TiM, Trebinje Šarmantno i razigrano ispričana kratka hronika jedne ljubavi, autorsko je djelo dvoje mladih stvaralaca koji su svoje scensko istraživanje realizovali kroz cijelokupan proces nastajanja jedne predstave, od ideje, pisanja teksta, režije, koreografije do medijske promocije i distribucije. Ovaj tandem čija umjetnička i životna promišljanja ukazuju na veliku bliskost, svoje najbolje teatarske rezultare u predstavi Oproštaj dao je u odličnom scenskom pokretu koji je na trenutke bio na tragu dobre koreo-drame, ali je u odabiru tema morao je da napravi bolju selekciju i odvoji važno od manje važnog.

2. Slijepa ulica, po motivima iz tekstova „Porodične priče“ Biljane Srbiljanović „Dragi tata“ Milene Bogavac, „Kuća“ Ljudmile Razumovske, u režiji Željka Miloševića i Vladana Popovića, Gradsko pozorište Trebinje

Mlada ekipa trebinjskih amatera, na čelu sa iskusnim pozorišnim neimarima stvorila je zanimljivu predstavu za čije polazište i osnovni tok su uzeti motivi iz dobro poznatih tekstova popularnih savremenih dramskih pisaca. Ma kako dobra i zanimljiva bila ova scenska izvjedba, nije bilo dovoljno prostora da sve kvalitetne predstave uđu u selekciju. S obzirom na izuzetno mlad ansambl, vjerujem da će biti još mnogo prilika da pogledamo njihove pozorišne rezultate.

Virus, Siniše Kovačevića, u režiji Adnana Mujkića, Pozorište mlađih, Tuzla

Hrabar i rizičan izbor dramskog teksta za ispitnu predstavu polaznika Dramskog studija Pozorišta mlađih, za čije razumijevanje je, pored scenskog potrebno i životno iskustvo kako bi se dovoljno snažno obojili svi valeri ove zahtijevne socijalne drame, uprkos dobro uigranog ansambla, možda je bio prezahtijevan zadatok. Tematika koju analizira ova predstava, pored preispitivanja bolesti i odnosa okruženja prema oboljelom, nosi snažno upozorenje za mladu publiku kojoj je ova predstava prvenstvno namijenjena.

Koje je boje ljubav, Ajše Hadžiahmetović i Dijane Merdanović, u režiji Aiše Hadžiahmetović, „Teatar Art“ Sanski Most

Priča o našoj stvarnosti, ksenofobiji, malograđanskom moralu, tradicionalnoj porodici koja se raspada u atmosferi post-ratnog urušavanja svih tradicionalnih vrijednosti tema je kojom su se bavili članovi trupe Teatar Art. Mladalički šarm i neposrednost ublažavali su težinu ove mučne priče o odrastanju. U poređenju sa drugim BH predstavama nedosatajala im je konzistentnost u vođenju ovog teratarskog procesa.

DNA, Dennis-a Kelly-a, u režiji Ivane Milosavljević, Katolički školski centar, Tuzla
Žestoka priča koja zaslužuje pažnju, ali i traži brojne odgovore društva koga skenira, govori o vršnjačkom nasilju, obmani, strahu, stidu, zločinu... lako je fokusirana na generaciju kojoj pripadaju i akteri same predstave, možda je izbor ovog britanskog teksta bio pretežak za mlade glumce. Ili smo mi, ipak, bolje društvo od onog o kome govori ova drama?

Ženski razgovori, Duška Radovića, u režiji Admira Mešića, Omladinski studio Grad pozorišta, Gradiška Entuzijazam mlađih djevojaka, njihova posvećenost teatarskoj umjetnosti, kao i umjetničko-pedagoški rad rukovodilaca ovog teatra rezultirao je dopadljivom predstavom. Možda bi izbor teksta i teme koju bi ove djevojčice bolje razumijele dao veće i značajnije rezultate. Ova pomalo potrošena i prevaziđena literarno-scenska klasika ne daje dovoljno prostora u kome bi svežina i mladost talentovane generacije imala dovoljno prostora da raširi krila.

U Banjoj Luci, 18. maja 2015.

mr Ljiljana Čekić